

ERDEMI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVESZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

TARTALOM

Dömping-e a szovjet-dömping?

A köztisztviselő is ember

*Diákom Ady Endre, mint dolgozó
műkedvelő és ügyvéd*

Zilahon

*Lehár Ferenc levelet irt Aradra —
Abonyi Klárinak*

Elérhetetlen álmok

Főn Élet

Humor stb., stb.

Arad, 1931
ápr. 21.

ARA 20 LEI.

XX. évf.
12. sz.

Erika

IDEAL, UNDERWOOD
és hordozható

írógépek

ujak és használtak állandóan rak-
táron. — Nagy javító műhely!

Császár,

A R A D, Strada Bratianu No. 2.
Minorita-palota — Telefon 393. -o-o-

50%-kal mérsékeit
körutazási jegyek a

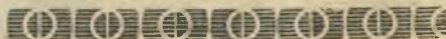
Wagons-Lits Cook

Utazási Világvállalat Menetjegyirodájában
Minorita templommal szemben. TELEFON 6-57. — Jelentős összeget
takaríthat meg, ha nálunk érdeklődik, mielőtt bárhová utazik,

WEISZ LIPÓT

FOTOSZALONJA

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben) — Gyermekek-, por-
trait és interieur felvételek a legszebb
kivitelben eszközöltetnek.

ARAD legkellemesebb
szórakozóhelye a

Városi Kávéház!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvet-
lenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda
útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés-
oldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szöveg-
közti részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és
egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD, Str. Cloșca (Szent László-uca) 2.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre
1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Dömping-e a szovjet-dömping?

(Beküldött közlemény). Amióta Szovjet-Oroszország mezőgazdasági és ipari áruival megjelent az európai piacokon, a polgári társadalmon bizonyos lehangoltság vett erőt. Oly

váratlanul érte a szovjet kétségbeesett gazdasági helyzetéről, éhínségekről, betegségekről, járványokról, züllött gyermekről, az egész szovjet-társadalom szervezatlenségéről szóló híradások után az a híradás, hogy a szovjet óriási árutömegeket exportál külföldre, s az európai araknál jóval olcsóbb arakon dobja piacra portékáit. Először nem akarta elhinni a táviratokat, aztán, amikor kiderült, hogy a tudósítások hite-

leselek, mindenki gondolkodóba esett s temperamentumának megfelelően többé-kevésbé sötéten kezdte maga előtt látni a közeli vagy távolabbi gazdasági vagy társadalmi jövőt. Szilárd egzisztenciájú emberekben felmerült a szkepszis: érdemes-e tovább küzdeni, harcolni gyűjteni, amikor — úgy látszik — előbb-utóbb elborít bennünket is a bolsevizmus fenyegető áradata? Hiába jelentek meg aztán a tudósítások a szovjet kényszermunkáról, a nagy és általános nyomorúságról — az olvasó szovjetellenes propagandának tekintette a legtárgyilagosabb cikkeket is s tovább fokozta rémlátásait a szovjetnek mindenekfölött való hatalmáról. Különösen attól kezdve, amikor egy pár héttel ezelőtt azt olvashatta az újságokban, hogy a világ legnagyobb hadserege a szovjeté, kétszerakkora, mint a világ legnagyobb hatalmasságáé, Angliáé.

Hogy Oroszország hatalmas, nagy birodalom, azt min-

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

denki tudja. Potenciális gazdagsága a legnagyobb, valamennyi országot felülmúlja vele. Mindene van, amit a természet az emberiségnek nyújt, sőt sok olyan terméke is van, ami rajta kívül senkinek sincs. Lakosainak száma 145 millió, területe hatszrakkorá, mint Európáé. Tehát bajos lekicsinyelni bármiféle val'a közást, ami Oroszországból indul ki, de ezidő szerint, sőt előrelátóatólág még hosszú időn keresztül, súlyos hiba tulbecsülni is. A szovjet-kongresszusi beszédek vagy lapközlemények, amelyeket akár ellenforradalmár ujságokban, akár szovjetujságokban olvashatunk, semmiesetre sem igazolják azokat, akik a szovjet viláगतalakitó hatalmától rettegnek. Az ellenforradalmi ujságok, a Párizsban, Miljukovék szerkesztésében megjelenő „Poszlejdnya Novesztiji“ és Szemjonov lapja, a „Vozrozsdenije“, a szovjetdömpinget nem a polgári társadalmak ellen indított gazdasági harcnak tekintik, hanem kényszer-kiárusításnak, amit nem támadó szándék, hanem gazdasági kétségbeesés diktál a szovjetnek. A parasztság tönkretételével Szovjetoroszország olyan helyzetbe került, hogy otthon nem tud értékesíteni semmit s ha ötéves gazdasági programjához, külföldi propagandájához pénzt akar, kénytelen terményeivel külföldön próbálkozni. Azzal a szovjet tisztában van, hogy az Európában kialakult árákon hiábavaló volna minden eladási kísérlete, mert senki nem állna vele szóba s ezért, hogy üzleteket csinálhasson, kénytelen az európai áráknál alacsonyabb árákon kínálni mezőgazdasági és ipari cikkeit. Igaz ugyan, hogy ezekkel a leszállított árákkal sok bajt okozott mindenfelé, nemcsak Európában, hanem Ázsiában is, például Mandzsuriában, hol a kereskedelmet és az ipart sikerült tönkretennie s Amerikában is, de hogy ő nem sokat nyerhetett a minimális önköltségi ár, az annál nagyobb szállítási költségek és az adminisztrációs kiadások levonása után, az kétségtelen. Az ipari termelés a falu szemontjából teljesen hiábavaló, a falu népe visszatért a primitív háziiparra, a kétszáz évvel ezelőtti állapotokra s teljesen pénz hiányában teljesen képtelen bármit is vásárolni. A mezőgazdasági termelésben pedig könnyű fölösleget kiállítani: csak a fejadagot kell leszállítani. Ezt meg is teszik. S a nép ennek következtében nélkülözéseket szenved.

Az utóbbi időkben, különösen azóta, amióta a szovjetdömping tart, figyelemmel kísérve a szovjet-orsz ujságokat: az Izvesztiját, Pravdat, Ekonomicseszkája Zsizn-t, legnagyobb csodálkozásunkra nyomát sem találjuk annak, hogy ők az európai államok ellen folytatott gazdasági harccal díçsekednének, bár arról beszámolnak, hogy Európában nagy exportjuk van s megjelenésükkel sikerült letörniök az európai piaci árákat.

Gazdasági programjuk: leszállítani az önköltségi árákat és többet produkálni. Erre büszkéek, de egyuttal a leg-határozottabban tiltakoznak a „kényszermunka“ vádjá ellen, sőt Molotov, a minap bezárult XVI. orosz szovjet-kongresszus elnöke. záróbeszédében azzal fenyegeti meg azokat

az országokat, amelyeknek lapjai a szovjet „kényszermunkájáról“ írnak, hogy semmit sem fognak vásárolni tőlük. A kongresszus tanácskozásain, ujságokban állandó téma a „pjatiljetka“, az ötéves gazdasági program megvalósítása, a kollektív gazdaságoknak mezőgazdasági nagyüzemekké átalálítása, a munkásság helyzetének javítása, de támadó gazdasági hadjáratról nincs szó. Ők ismerik a maguk nehéz helyzetét és a közvéleményben a pjatiljetkával, az 1933-ban elérendő nagy, általános eredményekkel és nem már most folytatott gazdasági háborúval tartják a lelket. Célkitűzésük biztos és határozott. Minden erejük, gondolatuk, törekvésük az ötéves gazdasági program megvalósítása körül özpontosul s ha ezt sikerült megvalósítaniok, talán megkezdik a harcot gazdasági téren az egész világ ellen, egyelőre azonban sokkal többet vásárolnak külföldön, mint amennyit el tudnak adni. Legutóbb is háromszázmillió rubelnyi rendelést tettek Németországban, ugyszintén nemrégiben Angliában és Amerikában.

Ahogy Európa retteg Szovjet-Oroszországtól, épp úgy retteg Szovjet-Oroszország Európától. Elég kiejteni Szovjet-Oroszországban ezt a szót: intervenció! — s azonnal törvénytörés élé kerül a vakmerő. A külföldön élő ellenforradalmárok s állítólag az otthon élő mensevikiek az európai hatalmak intervencióját készítik elő s egymást érik a monstre-pörök, amelyeken bőkezűen osztogatják a halálos ítéletet és a szibériai kényszermunkát. Lapjaikban a legsűrűbben lenyomatott idegen szó az intervenció. Ez ellen hadakozik a sajtó és a kommunista közvélemény a legerélyesebben, mert tudja, hogy az európai intervenció nemcsak a gazdasági program megvalósítását akadályozná meg, hanem — tekintettel a nép általános nyomorára: ennek folytán a „Hinterland“ megbizhatatlanságára, végveszedelmet is jelenthetne a kommunista uralomra. Ők az intervenciótól rettegnek, az új modern keresztesháborútól, nálunk pedig egy-egy hadgyakorlat, mint a szovjet-hadsereg háborus készülődése riasztja végig a társadalmat.

Egyelőre, legalább is néhány esztendeig nem kell a szovjet részéről semmiféle veszelemtől tartanunk. Addig, amíg az ötéves gazdasági programot meg nem valósították, semmiesetre sem. Hogy azután lesz-e a szovjetnek expanzív ereje, bajos megjósolni, de mindenesetre szükséges, hogy Európa idejében tudatára ébredjen a Keletről esetleg fenyegető veszelelem nagyságának s szervezkedjék ellene, amíg nem késő.

cs. s.

— Minden cikkért írója felel. Az „Erdélyi Élet“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

A köztisztviselő is ember!

A vasutas is, a postás is, a városi hivatalnok is! Meg kell mondani végre, mert ugylátszik nem tudják azok, akik felettük diszponálnak. Vagy nem tudják, hogy emberségesen kell bánni az emberekkel! Mert nem bánnak ugy velük!

Mi sokszor támadjuk a köztisztviselőt: ha goromba, ha nem érzi át hivatala mivoltát, ha hanyag, ha visszaél hivatalos hatalmával, ha eltulajdonítja a rábizott értékeket, de nagyjában és általában ki kell jelentenünk végre, hogy meg lehetünk elégedve városunk köztisztviselőivel. A postánál, a vasutnál, a városnál, de egyéb hivatalokban is megértők, udvariasak, előzékenyek a közönséggel szemben s ha összesházalkozás történik, annak legtöbbször a közönség türelmetlensége az oka. A köztisztviselők dolgoznak és csekély kivétellel el is végzik hivatásukat. Ezzel szemben feletteseik sokszor ugy kezelik őket, mintha rabszolgák volnának.

Ezuttal három intézményről akarunk szólni, ahol felháborító visszasságokat tapasztalunk a tisztviselőkkel való bánásmód terén: az első a C. F. R. aradi felügyelősége, a második az aradi városháza, a harmadik a Morgan-féle telefontársaság.

Ide-oda dobálják a vasutasokat

Ionescu tábornok, a nyelvrendeletéről hirhede vasuti vezérigazgató, pár héttel ezelőtt nagyot gondolt és elhatározta, hogy visszacsinálja azt, amit néhány évvel ezelőtti rövid ideig tartott uralma alatt épen ő rendelt el: vagyis megszünteti a kerületi felügyelőségeket és visszaállítja a vasutigazgatóságokat. Ugy gondolta bizonyára, hogy ha az utódai jónak találták és meghagyták ezt a rendelkezést, akkor ebben valami hiba rejlik. Most azután csak az volt a kérdés, hogy a mi kerületünk igazgatósága Aradon legyen-e vagy Temesváron. Miután az aradi üzletvezetőségi palota építésekor a város csak azon feltétellel adott ingyen telket, ha Arad vasutigazgatási központ lesz, innen egészen nem lehetett elvinni a felügyelőséget. Temesvárnak viszont egyéb befolyások érvényesülése miatt meg kellett hagyni az igazgatóságot. Ionescu tábornok hű csatlósai kitünő középutat találtak: Aradon lesz két osztálya a temesvári üzletigazgatóságnak. A tisztviselőkkel persze nem kell törődni, ők labdának tekinthetők a magasabb forumok szemében. Mert mi lesz most? A Temesvárra helyezett osztályok aradi tisztviselői majd naponta átutaznak hivatalukba, az aradi osztályok Temesváron lakó szerencsétlenjei pedig ellenkező irányban fogják leutazni azt a 100 egynehány kilométert. Hogy a szabad

idejéből evvel 3 órát elveszt 160 ember, azzal csak nem törődnek a magas igazgatók? Hogy azonban a nyelvrendelet se mehessen feledésbe, hát főleg azokat a tisztviselőket szervezték át, akik a szigorú tilalom ellenére mégis nem román anyanyelvükön mertek beszélni hivatalukban.

Zaklatások által épít le a C. F. R.

A leépítésnek is egyszerű és költségmentes módját találták ki az autonóm C. F. R. vezetői. Ugyszólván hetenként küldik a különböző inspektorokat a tisztviselők nyakára, azonkívül az igazgatók is egymásután tartják a hivatalvizsgálatokat, melyek alkalmával a legkisebb hibáért vagy hibának tekinthető kezelési módért fegyelmi eljárást indítanak s elbocsátással büntetik a tisztviselőket. Szegény hivatalnokok, akik felett a B. liszta Damokles kardja is örökösen ott függ, a folytonos zaklatások folytán egészen kiköppennek rendes kerékvágásukból. A redukált fizetések megnagyobbodott anyagi gondjai csak súlyosbbitják ezt a helyzetet. Nem csoda, ha a vonatok összeütkeznek, kisiklanak, ha az ügyek nem mennek rendben, hiszen a legerősebb idegek is felmondhatják ilyen körülmények között a szolgálatot.

Fegyelmi ügyek légiója a Városházán

Az aradi Városháza ország-világszerte híres tisztviselő-ellenes mentalitásáról. A tisztviselő pereken kívül a degradálások, fizetésredukciók állandóan a levegőben vannak.

BCU fegyelmi ügyek száma rögötlő Arad város permanens bizottsága a múlt héten három külön gyűlést tartott, hogy a fegyelmi ügyeket letargyalhassa. Munkakedvről és ambícióról, az emberi haladás e két legfontosabb tényezőjéről ilyenformán szó sem lehet az aradi városházán. Lélek nélkül, lelkesedés nélkül folyik ott a dolog, amely a körülmények

hatása alatt nem alkotó munka, hanem csak kényszerű robot.

Eladták a postásokat

Rabszolgavásárszerű volt az az eljárás is, ahogy a román posta átadta tisztviselőit a Morgan koncesszió alapján működő telefonszolgálatnak. A tisztviselőket nem kérdezte meg senki, akarnak-e átmenni vagy nem s ha nem, milyen okokból. Egyszerűen irodáról-irodára jártak s az ott talált tisztviselőket felírták s a posta státusából törölték. Megtörtént például Aradon, hogy egy több mint 20 éves postatisztviselőnőt, aki csak kisegítőként működött épen a telefonnál, megkérdezése nélkül egyszerűen Morganékhoz tették át. Az

illető urinó idegbeteg s csupán irodai, nyugodt szolgálatra alkalmas. Most Morganék a telefonközpontba osztották be, ahol még soha életében nem teljesített szolgálatot. A szegény

tisztviselő 4 hónap óta kérvényezik szüntelen, de még választ sem kap beadványaira a volt gazdájától: a postáról. Uglátszik azt vélik, nem tartozik rájuk. A Morgan társaságnak pedig még nincs is szervezete. Legalább is a tisztviselők nem tudják, hova tartoznak, ki parancsol nekik. Aradon egy műszaki ember képviseli a társaságot, de írásbeli körrendeletet még nem látott senki Morganéknál. Még a felvételt és a státust sem közölték tisztviselőikkel. A fizetést levonásokkal, elkésve utólag a régi alapokon nagy nehezen kifizetik. Ilyen körülmények között nem csodálkozhatunk, ha nem javul a telefon!

Rámutatunk a lehetetlen állapotokra s fejtegetésünket avval zárjuk: Igazgató Urak! Polgármester Urak! Ne felejtsetek el, hogy nem lelketlen gépekkel dolgoztok! Ne felejtsetek el, hogy a köztisztviselő is ember!

Lendvai Ferenc.

Diákom Ady Endre, **mint boldog műkedvelő és** **ügyvédi irnok ur Zilahon**

Az Erdélyi Élet eredeti tudósítása

Ady Endre tanítványom volt a zilahi református főgimnáziumban. Az 1892—93 iskola év elején a nagykarolyi piaristáktól jött ide át az V. osztályba. Mindjárt a kezem alá

került, én akkor az osztályban szerkesztéstant, verstant és balladákat tanítottam. A balladák hatása meg is nyilatkozott nála csakhamar. Tanárelnöke voltam az ifjusági önképzőkörnek, amikor Márkó királyról szóló balladáját érdemkönyvbe iktatták. Ez a ballada, kiinduló nevezetes állomása Ady költői pályá-

jának, husz év múlva pompás fakszimilés köntösben, önálló kiadásban látott napvilágot.

Mivel Adyhoz, mint tanulóhoz, két évig volt közöm: irodalmi történeti adóm lerovásául előadást tartottam róla s egyik fővárosi újságnak interjút adtam. Ez az interjú szállt egyik vidéki lapból a másikba és sodródtam tovább én is egy teljesebben kiépítendő memoár felé s amiket ugyszólván komprimált előadásnak szántam: az összetömörített dolgok immár kiadásra váró könyvvé bővültek. Fölébredt bennem a monográfus szenvedélye. Memóriám megtámogatására lappangó, vagy mások előtt teljességgel ismeretlenül maradó, veszendőben eshető értékek felszínre hozatalára volt tanítványaimhoz, Ady osztálytársaihoz, volt tanártársaimhoz, közös barátainkhoz, ismerőseinkhez különböző kérdőpontokat

küldözgettem szét. Reményemen felül bukkant fel sok értékes gyöngyszem. Igyekeztem hát munkám keretében foglalni az ilymódon nyert eredeti adatokat. Így aztán nemcsak szigorúan a tanulói évekre visszaemlékezéseimet tartalmazza írásom, hanem megrögzítettem a későbbi találkozások emlékeit is.

Bepillantván a régi — mint örülök, hogy el nem vesztett! — tanári noteszembe, ott látom az V. osztály névsorának elején Ady Endrét. Már az első félévben csupa 1-es, köztük mindössze egy 2-es akad, de a második félévben már szin tiszta egyes a fiu.

Mindjárt előjáróban két dolgot kell kiemelnem Adyról. Az egyik: első eminens volt mindvégig a kollégiumban. Jutalmat kapott. Megkapta a Balogh Pál-féle alap évi ösztöndíját. Balogh Pál, dósadi ref. kántor fia, 16.000 forintos alapítványt tett szép tehetséggel megáldott, szorgalmas, jómagaviseletű szegény tanulók számára. Ebből az alapból részesítették esakhamar Bandit.

A másik idesorakozó, tündöklő jellemvonás: tanárai iránt való végtelen nagy, fiu ragaszkodással fölerő tisztelete, szeretete. A kollégiumát Imádott Almamáternek mondta. Szerette különösen, — mondhatnám nagyon, nagyon, — dr. Both Istvánt, aki pedig, mint volt osztályfőnöke, egyszer szinte végzetes-keményen megfenyegette korcsmázásért. Bandi a német nyelvvel hadilábon állt. Kerekes Ernő kollégám pedig meglehetősen szigorúan kezelte a tárgyát, de azért a Bandi mégis szerette Ernőt, később is egymást kölcsönösen látogató, jó barátok voltak. Zokon vette az öreg Berényi Jánostól, a matematika és fizika tanárától, hogy a várt jeles kalkulus helyett, csak jót kapott tőle, de azért ma már néhai Berényi János Kedves János Bátyámja lett. És minő kedveskedő tiszteletadással, sok-sok szeretettel vette körül mindenkor Kincs Gyulát. Kincs Gyulának küldte Párizsból a Vén diák üdvözlétét:

Ünnepkocsit tölni

S én jó mesterem, szeretném a kezed

Áldva-átkozva, sirva megcsókolni.

Kincs Gyula temetését ugyszólván végigzokogta.

Én nem tartoztam azok közé a tanárai közé, akikkel sürü érintkezése fennmaradhatott mindvégig. Elköltöztem Zilahról. De Budapesten hivatalomban, kávéházban felkeresett, sőt Párizsból is rámtalál egészen váratlanul küldött képes levelezőlapjával. Azt írta: Megint élek, illetve élni próbálok.

Amikor Csucsán átutazóban voltam, meleg, nagy vendégszeretettel, igazi örömmel vitt fel a Boncza-kastélyba. Virágokat szedett parkban. Micsoda bokrétát nyomott a kezembe utravalóul!

Hadd fogadjam koszoruba szerető kegyelettel az emlékezés virágait világnaggyá magaslott, volt „kisdíakom“, az életharcban ki-kimaradó találkozások ellenére sem változó, mintfogytig hü és megértő barátom kedves emlékének.

Mindezt tulajdonképpen csak nagy vonásokban, futó általánosságban s csak érinteni kívántam. A részletek nem tartoznak ebbe a keretbe. A tanítványi hálának azonban ezt a példás megnyilatkozását szeretném márványba faragni és annak mintegy szobrát állítani memoárom előcsarnokába.

A kollégáim évek után a legsugarasabb epizódja volt Ady életének, amikor Zilahon mint műkedvelő és ügyvédi irnok élt gondtalan, poétás világot: boldog zilahi műkedvelő, boldog ügyvédi irnok ur. Ebből az időből ragyog föl egy-egy arany nap, a maga egészében a rólunk való írásmat mutatom be most.

Ady a Három testőrben

1898-ban Ady négy-öt hónapot tölt Zilahon, mint jogtávhallgató. Életének kétségkívül ez volt a legboldogabb korszaka, a zilahi diákévekkel nem számítva. Sűrűn hozza a Szilágy verseit, a fiatal ügyvédi irnok a kis városkában már nagy poétai nevet szerzett.

Ekkor, mint műkedvelő is igyekezett hírnévre szert tenni. A zilahi műkedvelők Herczeg Ferencnek: A három testőr című bohózatát adták, amelyben ő adta a Nagy Jánost, a költőt.

Jelen voltam az előadáson és emlékszem a rögtönzéseire:

Mint Szilágy 1898. évi április 10-i számában olvasható: szép számu, előkelő közönség nézte végig április 2-án rendezett műkedvelő előadást.

Most is előttem van, amint a Tigris-szálló földszintes udvari helyiségében emelt kis színpadon a második felvonás harmadik jelentésben belép Ady Endre, már mint Nagy János költő, a Vihar szerkesztőségébe ezzel a kérdéssel és tettetett, feldult arccal:

— Melyikük írja a szerkesztői üzeneteket?

Mert t. i. Nagy János, a Zivatar címmel küldött be verset a lapnak, amelytől ez a szerkesztői üzenetet kapta a Zivatarra: Csak kaparíthatnók meg az Ön üstökét, majd lenne Önnek zivatar.

De térjünk csak vissza a jelenet folytatására. Azt feleli a szerkesztő:

— Hol az egyik, hol másik.

Most mutatkozik Nagy János.

— Én Nagy János vagyok — mondja hangsúlyozottan a Czuczor Gergely Társaság tagja. Egy verset küldtem be a lapnak. A vers címe: a Zivatar.

A negyedik felvonásban lép be Csernay hirlapíró, akire ezzel mutat rá a szerkesztő:

— Versek megbíráásával kizárólag munkatársunk Csernay ur foglalkozik.

— Ó? Ez az ur?

A jelenet azzal végződik, hogy Csernay behívja Nagyt a szerkesztőségbe, epésen szólva a költőhöz:

— Legyen szerencsém. Tessék beljebb fáradni.

Nagy mielőtt belépne, azt sugja magában:

— Vesztetre hívsz.

Belép a szerkesztőségbe, még pedig a kalapját a fején felejtve, nyitva hagyja az ajtót maga után.

A következő pillanatban Csernay megbotránkozott kiáltása hallatszik ki:

— Ohó!

Nagy kalapja a szoba közepére repül, aztán becsapják az ajtót — amint különben mindez Herczeg Ferencnél is van.

Az is megvan Herczeg Ferencnél, hogy Nagy kalapját Flóris báró képviselő fölszedi és az asztalra teszi.

De már az nincs, hogy Ady Endre megpillantván a bárót, azt mondja neki:

— Hja, Ön az? Mióta nem láttam, meg van barnulva. (Erősen barna fiu volt Szabó Sándor r. kat. kántortanító, aki a bárót adta.)

Itt egyelőre végződik is Nagy szerepe. Ugyanennek a (II.) felvonásnak 8. jelenetében tér vissza megtörtén, alázatosan bókol.

Csernay aztán efféjét mond neki:

— Ön tehát kijelenti, hogy idejövetelének nem volt semmi sértő szándéka? Elismeri, hogy verse silány, hogy Önnek sem gondolata, sem formaérzéke nincs. Nem tagadja, hogy szerkesztői üzenetünk minden egyes szava, mint jogsult kritika, teljesen helyén való volt?

Az eredeti szöveg szerint Nagy mindenre azt feleli, bár eleinte küszködve:

— Elismerem.

Amire Csernay kijelenti, hogy akkor az ügyet befejezetteknek nyilvánítja.

És az eredeti szerint Nagy zavartan keresi kalapját, végre megleli és alázatos bókok közt távozik, Ady Endre ellenben, mint aki az önérzetét visszakapja, ezt vágja oda:

— Nem vagyok én Papp Ferenc. Nem a Cudar légy című költeményt küldtem én ide.

Papp Ferenc szerény díjnok volt a haláláig az árvaszéknél, aki azonban — nem csoda ebben a zilahi környezetben — szintén erős hajlamot érzett a poétaságra s egyremásra gyártotta a verseket.

Ilyen kis városban még efféle dolgot is mindenki tud, Papp Ferenc méltatlankodott nem egyszer, amikor összeméregette az ő költészetét a Szilágyi költőivel. Cudar légy címmel küldött be többek között a Szilágyinak verset. Kéziratban mindenfelé terjesztette már előzőleg, még pedig azzal a dicsekvéssel: no majd ezen fog kapni a Szilágyi! A versre aztán az 1892. évi június 26-i számban ezt a rövid szerkesztői üzenetet kapta: Cudar légy. Cudar biz az.

Viharos kacaj fogadta Ady rögtönzését a közönség soraiban. Talán az ártatlan naiv „Papp ur Ferenc“ is ott volt — Papp ur Ferencnek emlegette mindenki —, aki ime a Cudar légy révén belekerült az Ady Endre Pantheonába.

1892 volt az az év, amikor Ady Endre a zilahi iskolába

iratkozott s hogy emlékébe vésődött a Papp Ferenc kis vidéki esete, mert ime 1898-ban se felejtette el!

Tisztán előttem van ma is a szinpad, rajta Ady Endre Petőfi-maszokban. Még azt is meg tudom mondani, hogy Ady a szinpad baloldaláról lépett be.

A darabban szereplő Vihar című lap az első és második felvonás közt megjelent kritikával a szereplőkről, például Ady Endre, a vad poéta szerepében tündöklő tehetséget ragyogtatott. A Vihar sok közleménye tőle való, például a tárcavers is. Önmagához, már t. i. Nagy Jánoshoz, a bohózatbeli költőhöz, szerkesztői üzenet.

A szerkesztői üzenet teljes szövege a következő:

A Zivatar. Csak kaparíthatnók meg az ön üstökét, majd lenne önnek zivatar. Ön rémitő ember. Ha van önben emberi érzés, ne írjon soha verseket. Az új verses áramlat megnyomoritására s az ön örök szegényére, ime versének egy hatásos része:

Vad zivatar harsogó dalja,
Bus szivemet vágja, rugdalja.
Czikázó ég lángos sugára,
Szakadj le a siralmas tájra,
Szűm panaszát hozzád harsogom,
Míg a hűtlent meg nem bosszoló.

— Nagy János ur, önt megbokszolom, ha lapunkat tovább merészkedik háborgatni.

Akkor még csupa jókedv volt az az Ady Endre, akiről Zilahy Lajos azt mondja: humora nincs, nevetni nem tud. De a halálnak nincs humora és ő a halál előrevetődött árnyéka.

Az ügyvédi irnok ur

Ebben az időben keresett fel Ady Zilahon azzal az ajánlatával, hogy segít a Monográfiánál. Meg is beszéltek. Ismertettem a munka arányait. Még az adatgyűjtésnél tartottam, a munkának legprózaibb oldalánál. Emlékszem, éppen akkor valami adólajstromhoz jutottam, amelynek alapján kezdtem kombinálni az akkori időbeli lakosság számát. Mutattam is, ismertetve a kulcsot, hogy ehhez kellene egyelőre a segítség, ezt most így községről-községre kiszámítgatni. És a Szikszai-féle nagy levéltári hagyaték rendezéséhez, olvasásához, fordításához, kivonatolásához s még más levéltári kutatások. Azután jöhet majd a — megírás.

Mert bizony sok bajlódással járt a Monográfia, bár nagy gyönyörűség volt közben is egy-egy fölfedezés. Erre is rámutattam.

1898 június derekán kilépett az ügyvédi irodából, tehát látszik, hogy más terveik voltak, hazamegy Érmindszentre, ahol az első verskötetének kiadásával bajlódik, Lajos segítségével. Meg is jelent a kötet 1899-ben Versekként címmel.

De mindez most nem tartozik ránk.

Hanem tartozik még más egyhöz. Április 11-e volt, az első hivatalos nemzeti ünnep, a Bánffy Dezső nemzeti ünnepe

akit Szilágysomlyón választottunk meg országgyűlési képviselőnek.

A nagy Wesselényi fia volt, Wesselényi Miklós báró, a főispán. A törvényhatóság ünnepi közgyűlést tartott. Engem szólítottak fel az alkalmi beszéd megtartására. A nagy Wesselényi fia volt a diszgyűlés elnöke. Meglehetősen népes volt a gyűlés és nem zavarta az ünnepi hangulatot semmi diszszonancia.

A díszszóalkalmával, amely déli egy órakor a Tigris szálló nagytermében volt, amint a Szilágy 1898 április 17-i száma szintén megrögzítette, — „illusztris társaság foglalt helyet a fehér asztal mellett. Wesselényi az alkotmányos királyra mondott pohárköszöntőjében éppen azt bizonyította: nagy tévedés a két dátumot ellentétbe helyezni egymással, egyformán történelmi jelentőségű mind a kettő s egymást egészítik ki. A két nap eseményei olyan logikai egymásutánban következnek, mint ahogy követi a termőmag elvetését a vetés zöldülése, kalászbamenetele és ezt annak megérése. Petri Mór a magyar kormányra emelt poharat indítványozva egyuttal, hogy a kormányelnökhöz, Bánffy báróhoz, üdvözlő sürgöny menesztessék, amelyet természetesen egyhangulag fogadtak el.“ Így a Szilágy.

Hát ezt az egyet megvallom, nem valami jó néven vettem Banditól, hogy azon az első április 11-én este két barátjával bevart, utóbbi időben a svéd királyról elnevezett Tyukóluccában egy kivilágított ablakot.

Azonban nem róttuk fel neki, hogy azt a napot, amelyet én ekként végigszónokoltam, így csufá tette. Nem, még Wesselényi báró, a vármegye főispánja sem, amit legjobban bizonyít a vármegye segítő keze Ady párizsi utjához. A dyt a vármegye — nem lévén más egyéb forrás — a kisdedóvó alapból látta el 1903-ban 600 korona külföldi utazási segéllyel, ami bizony nagy pénz volt akkor.

Az 1898 áprilisi eseményekről, a hivatalos ugynevezett Bánffy ünnepről, Ady Lajos is írja, hogy Bandi aki akkoriban dühös függetlenségi érzelmű volt s április 11-ben március 15-nek megcsufolását látta, bevarte egy hivatalfőnök kivilágított ablakát, szörnyű módon felháborodva a pecsoviesságon. Föl is jelentették Bandit a rendőrségen, de közbelépett atyai barátja, Kincs Gyula.

Aki pedig — már hogy a történeti hűség kedvéért ezt se halgassuk el — szintén „pecsoviics“ volt.

Szilágy vármegye monográfiáját idézi Ady Endre egyik cikkében. A debreceni kalvinista diákok 1916 február havában üdvözölték Dunántuli, Rákosi Jenőt, a Dunántuli és a Nyugat között folytatott irodalmi vitában. Ady a vita során a Nyugatban közzétett feleletében hivatkozik Szilágy vármegye monográfiájára, mint amely családjának ősi eredetét igazolja.

Mikor Szilágy vármegye monográfiájának utolsó kötete is elhagyta a sajtót, Budapesten találkoztam Ady Endrével.

Egészen bizonyos, hogy tőle valók a Monográfiáról írt sorok a Budapesti Napló 1905 június 9-i számában, mert találkozáskor említette, hogy ő fog írni a Naplóban a Monográfiáról.

Lapozgatva a Budapesti Naplóban, mindjárt a monográfiáról írt ismertető sorok közelében s a szomszéd lapszámokban találkoztam Ady-cikkekkel, a június 14-i szám tárcájában látom a Tisza-parton című verset, amelyet akkor talán senki észre nem vett, amely oly híressé vált: A Tisza parton mit kereselek?

1298-ban körülbelül két hónapig volt Kiss Ernő ügyvédi irodájában. Kiss Ernő — mint írja nekem — emlékszik rá, hogy a Bandi gyerek nagyon zárkózott volt, úgy, hogy egyetlenegy szava sem jut már eszébe, amit neki mondott volna, igaz, hogy akkor rendkívül sok dolog volt az irodában s így a társalgásra nem volt idő. Irodavezetője és ő is állandóan dolgozott, a tárgyalásokat maga Kiss Ernő intézte és Ady mint leíró (másképp másoló) szorgalmasan és kifogástalanul viselte magát. Egyetlenegy eset sem jut eszébe a volt principálisának, hogy Ady az irodában mulasztott volna, sőt bármely megbízást pontosan teljesített. Azt hiszi Kiss Ernő hogy Ady havi fizetése 30 forint lehetett.

Emlékszem arra — írja Kiss Ernő, — hogy abban az időben többször említették nekem, hogy Ady a tanárokkal nagyon mulatgat. Én nem tettem ezt soha szóvá és ő meg sohasem bizalmaskodott. Semmit sem szólt magáról soha. Minthogy társaságban sem voltam vele együtt, nem volt alkalmam az ő gondolkozásáról, képességéről fogalmat alkotni. Feltűnt nekem a bánatos nézése, kiválóan érdekes fekete szemeivel. Még abban az időben nem gondolhatta senki, hogy Ady Bandiből világhírű költő legyen, néhányszor találkoztam vele Zilahon, de csak az udvarias köszöntést váltottuk ki egymásból.

Hogy a kommentároknak ne legyen majd bajuk a melleszereplők kilétének kinyomozásával, mindjárt megjegyzem hogy Kiss Ernő, a Zilahi Kiss Károly és Imre családjából való, 79-ik évében jár, amikor ezeket a sorokat írom (1930), de ma is ügyvédkedik, ügyvédi foglalkozása kizárólag telekkönyvi beadványok megkészítésére szorítkozik, mert nem bírja a román hivatalos nyelvet. Nagy zenekedvelő, László Andornak több versét megzenésítette.

Azt mondja Kiss Ernő, mint fenebb mondók. Ady a tanárokkal mulatgatott.

Különösen szeretett elpincézni Bécsér Jánossal. Bécsér János, a zilahi kollégiumnak ma is tanára, nem tanította Bandit, később barátoktak össze. Bécsérhez, akinek verset is ajánlott Bandi, sok minden kérdést intéztem, legjobb lesz, ha ide diktáltatom Bécsér volt kollegám saját szavait;

Mint tanulót nem ismertem. Mikor Ady Zilahra jött, helyettes tanár öccsét meglátogatni, akkor ismerkedtünk meg. Igaz, többször találkoztunk, de sajnos találkozásaink részle-

tei már elmosódtak emlékezetemben. Valami szivességet tettem Bandinak, ezt nem felejtette el soha és ezért is mindig szívesen emlékezett meg rólam. Amikor Zilahra el-ellátogatott, többször kimentünk a szőlőbe. Szerette a bort. Az éneket inkább csak hallgatni. Szeretett velünk együtt lenni, kerülte a másokkal való megismerkedést.

Aki Lajosnak volt a barátja, barátja volt neki is. Több ízben eljött hozzám vendégül két-öt napra is. Talán azért érezte magát jól nálam, mert ilyenkor mindig abban a kis szobában volt szívesen látott vendégem, amelyben kosztos diákorában lakott — a Kenyeresféle házban, ahol annakidején a Te irodád is volt. Diákévei és csinyjei jutottak ilyenkor eszébe:

— Gyakran másztam ki éjjel ezen az ablakon — mondotta többször.

1923-ban, a zilahi árviz idején is éppen vendégem volt ő. Félt az árviztől, de inkább azon aggódott: hogyan tudja a megígért verseit Pestre megküldeni a Vasárnapi Ujságnak. Másnap délután kért egy kis bort, bezárkózott a kis szobába és megírta a verseket. Boldog volt, hogy időre el tudta küldeni. A világháboruban, amikor az ő korosztálybelieit sorozták, sorozásra kellett jelentkeznie Tasnádon (Csusán lakott akkor). A feleségével Zilahon ment keresztül:

— Nem kértem fölmentésemet, nem bánom, ha bevesznek — mondta — de tudom és érzem, a szívem nem bírja ki a katonai életet, a strapát.

Ezeket az érdekes tapasztalásokat közli velem — Bécsér János barátom.

A zilahi mulató pincézéseknek kedves szimbóluma az Elillant évek szőlőhegyén című verse: a vidáman buggyanó szüreti ének, ónos, csapó eső, vörös-kék szőlőlevelek, tépett venyigék boldog hangulatában gyakran fel-felhangzott a zilahi éjszakákban a „Vidám jó éjszakát kívánok“. *Petri Mór.*

Elérhetetlen álmok

Nehogy azt méltóztassanak hinni, Hölgyeim, hogy itt most milliárdos vagyonokról, földöntúli boldogságról, eszményien szép és lángoló szerelemről lesz szó.

jó, jó, azt én kézséggel elhiszem, hogy fentnevezett dolgok szintén elérhetetlen álmok maradtak a legtöbbször több ember számára, de azért mégis, mégis van néhány kiválasztottnak, akinek az élete ezeket az álmokat esetleg valóra váltja.

Kinek az egyiket, kinek a másikat. Olyiknak a világhírt hozza meg a szerencséje, a másiknak a megálmodott szívbálványt, a harmadiknak a nemtudómenmicsodát, egyszólván ezek az álmok egyesek számára valóra válván, immár nem elérhe-

tellenek. Mert nem az a valószínűtlen dolog, hogy én valaha át fogom repülni az óceánt. Ha Lindbergnek sikerült, nincs kizárva, hogy nekem is sikerüljön.

A valószínűtlensége egy ilyen álomnak ott kezdődik, amikor még az általam megálmodott dolog senkinek se sikerült kerek e világon. Teszem azt, ha nekem nem az a vágyam, hogy az óceánt átrepüljem, hanem mondjuk az, hogy átutorjam. Csak úgy egyszerűen nekiszaladjak Hamburgnak és Newyorkban érjek partot.

Ezek az igazán elérhetetlen álmok, Hölgyeim és Uraim és az a legérdekesebb a dologban, hogy az ilyen álmok után való reménytelen sóvárgás a leggyakoribb a mindennapi életben.

Mert tessék nekem őszintén megmondani: melyikünknek nem jutott még eszébe, hogy vajjon mi volna akkor, ha egyszer, csak egyetlenegyszer el tudná az ember érni, hogy, amikor azt mondja a gyermekének este, hogy aszondja: na, kisfiam, most szépen abbahagyni a játékot, fűzd ki a cipődet, a jó gyerekeknek már ilyenkor aludni kell menni, akkor az illető gyermek az első felszólításra felpattanjon, fűzze is a cipőjét kifelé és már induljon is aludni?

Azonban ez az eset soha, de soha nem fordult még elő és valószínűleg nem is fog előfordulni az idők végéig. A cipőkifűzésre felszólított gyermek ilyenkor vagy úgy tesz, mintha hirtelen akut süketség támadta volna meg a hallószerveit és nyugodtan játszik tovább, vagy elkezd az embernek könyörögni, hogy csak még egyszer, egyetlenegyszer húzhassa fel a vonatját, vagy fűzni kezdi ugyan a cipőjét az egyik lábán, de közben a másik lábával még egy kicsit meg-rugdálja azt a mozdonyt, hogy hátha felhuzás nélkül is el-indul. Azonban, hogy az első szóra felpattanna és engedelmeskedne — Hölgyeim és Uraim, álom az, elérhetetlen álom.

Ezzel szemben ugyanolyan elérhetetlen álom a gyermekéről az, hogy neki csak egyszer, egyetlenegyszer tegye neki azt a nyavalyás kézmosást, mert hiszen a gyermek, hogy hiába minden, az a kéz ugyanis csak akkor mosdik — de nem, hiába, a szülőknek az érzékük. Ez is álom marad, sóvárogva várt, elérhetetlen álom.

az, hogy akkora szeletet vágta ki a csokoládéból, amekkerát ő maga nem eszik. Mindig valamivel kisebbet eszik, kisebbet, akkor azt a tetejét eszi meg biztosan a másik gyermek. Az ilyen álmok ezek, Hölgyeim és Uraim.

szszonya. Annak is megvaunak

mi volna akkor, ha annak a Katinak egyetlenegyszer magától jutna az eszébe, hogy mosdassanak az ablakok, meg kellene őket mosni?

Ki van zárva. Mindig külön meg kell mondani neki, pedig ő is nagyon jól tudja, hogy azok az ablakok olyan csikosak már az esőtől meg a portól, hogy szégyen és gyalázat, de hát hiába, nem mossa meg, amíg az ember meg nem parancsolja neki, álom ez, tisztára álom.

Mig viszont a Katinak szintén vannak álmai. Hogy bár csak egyszer, csak egyetlenegyszer hinné el neki a Ház Asszonya, hogy igazán olyan sokan voltak a mézárszékben, hogy egy félórába telt el, amíg ő sora került és ennél fogva egy pillanatot se töltött el azzal, hogy a rendkívül csinos székálló legénnyel eszmecekerét folytasson, kell is neki az a kis tuskó. Van öneki vőlegénye, szép, magas, barna, tavalyelőtt utazott el Amerikába.

Azután ott van a Ház Asszonya részéről az az elérhetetlen álom, hogy bár csak egyszer, egyetlenegyszer fordulna elő, hogy minden ruhadarabra kifogástalan és komplett legyen. Hogy amikor új kalapot és ruhát kap, ne volna kénytelen kínos gonddal úgy ülni, hogy észre ne vegyék, miszerint az egyetlen ehhez a ruhájához illő cipője már egy kicsit kiment a formájából. Vagy, ha netalán a cipő is új, akkor keztyűje nincs hozzá, azonban mondjuk, hogy a keztyűt is összetudja hangolni a toalettje egyéb darabjaival, de mit csináljon szegény, amikor mindene zöld, csak éppen retikűje kék?

Álom ez, Hölgyeim, ugye elérhetetlen álom?

És aztán a többi mindennapi reménytelen sóvárgások, ahogy csak az eszembe jutna, jutnak össze-vissza:

Hogy például csak egyszer történhetne meg, hogy avval a dióval töltött süteményben kizárólag dióbél legyen és ne harapjak rá soha, de soha egy váratlanul felmerült apró dióhéjra . . .

Álom.

Hogy egyszer minden számlám ki legyen feztve. Amikor a szabót kifizettem, ne jusson eszembe, hogy ajjaj, még a fogorvosnak is tartozom ezer leiel és amikor azt is kinyögtem, ne merüljön fel hirtelen a tavalyelőtti tagdíj egy egyesülettől, amelyből már az idén kiléptem és amikor azt is kiizzadtam, ne kézbesitenének egy nyolc napon belüli gyógyuló adóintést . . .

Álom.

Hogy egyszer, csak egyetlenegyszer forduljon elő velem, hogy az osztálysorsjátékon legalább a befektetett tőkém nyerném vissza . . .

Álom.

Hogy amikor a rummyben már csak egyetlenegy kilencces hiányzik ahhoz, hogy az egész társaságot vízben hagyjam egy váratlanul koránsikerült handrummyvel, mért jön olyankor mindennemű és rangu kártya, csak éppen a kilencces nem jön?

Mert azt ugyebár mondanom sem kell, hogy a joker, az csak álom?

És, ha egyszer, csak egyetlenegyszer fogadnánk odabenn a szerkesztőségben azzal, hogy köszönik szépen, de nem kell vasárnapi cikket írni, már megírta helyettem valaki más...

Álom, Hölgyeim és Uraim, elérhetetlen állom...

—n.—n.

Lehár Ferenc levelet irt Aradra — Abonyi Klárinak

Abonyi Klárit mindenki ismeri Aradon. Klein Klárikának született, majd Küry Klári néven gyermekprimadonna lett. Sokat énekelt, táncolt, játszott is a kis Küri Kláry az aradi színházban. A „Kis lord“ címszerepével nemcsak nálunk, hanem Váradon is nagy sikert aratott. Mikor kinőtt a gyermekcipőből komolyan tanulni kezdett. Éneken Gellinek Lotte növendéke lett, táncolni pedig Pataki Veronikától tanult.

Most, hogy felnőtt, a hasonnevű, még élő nagy primadonna iránti tiszteletből a nevét Abonyi Klárra változtatta. Ugy lát-szik evvel az uj, harmadik nevével együtt találta meg a szerencséjét is a kis Klári.

Abonyi Klárinak egyik márciusi estén amikor talán éppen Lehár egyik operettjét hallgatta a Lautsprecher előtt, furcsa ötlete támadt. Elővette tavalyi fényképét, melyet az „Éva“ aradi előadásakor csináltatott s néhány kedves sor kíséretében elküldte a nagy zeneszerzőnek. Há-lából és tisztelete jeléül. Csak annyit kért Lehártól, hogyha alkalma és módja volna rá, tegye lehetővé szinpadi tanul-mányai folytatását.

Azután várt, vagy talán nem is várt, csak álmódzott tovább a Lautsprecher előtt. Majdnem minden kislány ábrándozik így hirnévről, dicsőségről, fényes karrierről, ugymint anyáink idejében a mesebeli hercegről, aki főrangu katonatiszt is lehet.

Abonyi Klári álmódzását azonban érdekes fordulat zavarta meg. Az elmúlt héten Bécsből hozott levelet a postás Kleinékhez. A levél így szólt:

FRANZ LEHÁR

Wien VI. || Bad Ischl
Teobaldgasse 16. || Franz Lehar Kai 8.
Telefon B. 29-2-58. || T e l e f o n 84.

Wien, am 6. IV. 1931.

Geehrtes Fräulein!

Besten Dank für das schöne Bild. Ich werde daran denken Sie bei passender Gelegenheit zu empfehlen.

Ein paar Kritik-Abschriften wären dazu auch erforderlich. Kann ich die noch bekommen?

Szivből üdvözlí

LEHÁR.

Az utolsó két szó magyarul volt írva. A német rész fordítása ennyi: „Tisztelt Kisasszony! Igen köszönöm a szép képet. Gondolni fogok rá, hogy kedvező alkalommal Önt ajánljam. Ehhez még néhány kritika volna szükséges. Megkaphatom azokat?”

Abonyi Klári, aki a legutóbbi Gellinek hangversenyen és Pataki táncestélyen is feltűnő haladásáról tett tanubizonyosságot, azonnal összeszedte a róla írott kritikákat és elküldte a jubiláló zeneszerzőnek. Most pedig vár, megint vár tovább. Valamivel több bizalommal. Mert bár tudja jól, milyen nehéz az érvényesülés utja, úgy képzei, ha valakit Lehár Ferenc segít egy kicsit, mégis csak előre juthat.

Mindenesetre érdeklődéssel várjuk a kedves levélváltás további folytatását és talán egy új aradi karrier sikeres nekilendülését. (1).

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

Az emberek sirtak örömben. Az elmúlt héten a Select-mozgóban úgy elérték az emberek, hogy elő kellett venni a zsebkendőt. Lehár örökszép operettjének, a Cigányszerelemnek filmváltozatát mutatták be, a Metro-Goldwyn nagyobb dicsőségére. Akik még emlékeznek a Cigányszerelemre, a sirásig meghatódtak. De azt meg kell adni, a film is nagyon jó. Ez igen. Ez film. De Lawrence Tibbet még sem a legnagyobb baritonista a világon.

— Más. Traytler Endre dr. néhány hónappal ezelőtt repatriált Aradról Magyarországra. Megszerzte a magyar állampolgárságot, sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát. Irodáját Budapesten, Magyar-ucca 52. szám alatt nyitotta meg. A szimpatikus fiatal jogásznak szép jövőt jósolnak a magyar fővárosban, annál is inkább, mert aránylag rövid idő alatt kitűnő összeköttetésekre tett szert. Ettől függetlenül a Társaság című lap grafológiai rovatának vezetője.

— Más. Érdekes magánügyeséget kötött a napokban egy közismert aradi nagykereskedő. A gépirónője belegyezett, hogy barátnője lesz. Az egyezéshez a nagykereskedő felesége, mint főhitelező, még nem járult hozzá.

— Más. Az elmúlt héten több súlyos beteget szállítottak be a városi közkórház agydaganat osztályára. A lelkiismeretes orvosi vizsgálat megállapította, hogy a szerencsét-

lenek minden cikket végigolvastak, amit a napilapok az elmúlt héten Titulescu kormányalakítási kísérleteiről összeirtak. Állapotuk reménytelen.

— *Más.* Diszkrét benfentesek ujságolták a héten, hogy Kornély Máriának, a színház értékes primadonnájának, egy temesvári ujságíró kollégánk udvarol. Nem is udvarol. Direkt meghal érte. Fáradságot és költséget nem kimélve hal meg érte. Direkt ajándékokat küld neki. Pezsgőt és egyiptomi cigarettát, virágot és szendvicseket. Mindent. A minap aztán, hogy megint egy ilyen drága ajándék érkezett, így szólt a primadonna meghatottan: — Nézze fiacskám, ne legyen ilyen könnyelmű, mert azt előre megmondom, ha elfogy a pénze és itt hal meg előttem, akkor se kap tőlem egy vasat se.

— *Más.* Elbucsuzott Aradtól Örfi Rezső, a Marmarosch, Blanck & Co. bankház főtisztviselője, hogy aligazgatói minőségben elfoglalja új beosztását a szatmári fióknál. Elutazása előtt Orezeanura romanizálta nevét. Az elhelyezett főtisztviselő, aki sógára Haralamb Henrynek, az aradi intézet kitűnő ügyvezető igazgatójának, minden bizonnyal épp oly kedvelt tagja lesz a szatmári társadalomnak, mint volt Aradon.

— *Más.* Az elmúlt héten jól sikerült Autóhét volt Aradon. Három súlyos, két könnyebb elgázolás történt városunkban.

— *Más.* Arra való tekintettel, hogy a romániai horogkeresztesek az utóbbi időkben nincsenek megelégedve Cuza professzorral, nevüket morogkeresztesekre fogják megváltoztatni.

— *Más.* Néhány készülő válópert jelentettünk az elmúlt héten olvasóinknak. Szerencsére a tippelések túl korainak bizonyultak, közismert kávénénikéink nagyobb szomorúságára. A szép asszony visszament urához s azóta nagyobb szerelem van közöttük, mint volt a mézeshetek legszebb napjaiban. A másik válóper még komoly stádiumban van, de azért semmi sem lehetetlen... Temesváron még nagyon keveset tudnak az utóbbi eset tragikomikus előzményeiről, bár a Kávénénikék Országos Szervezetének ottani tagjai elintézés végett már átvették az ügyet.

— *Más.* A Paramount pályázatot hirdetett Marlene Dietrich sex appeal-jének leghelyesebb jellemzésére. A második díjat, tíz dollárt, Felter Imre dr. kőrösbökényi orvos nyerte meg.

Más. A Lomási Erdőipar rt.-nál május hó elsejére nagyobb leépítések várhatók.

— *Más.* A Maros Evezősegyesület választmánya százötven leire szállította le a tagsági díjakat. A vezetőség dicséretes intenciója általános megelégedést keltett a tagok körében.

Más. Megírták a lapok, hogy Roth Marcel dr. orvostanár sikerült műtétet végzett Goldzieher Hédy aradi urleányon. A gyönyörű urleány az utolsó percig titokban tartotta aggódo szülei előtt a műtét napját, sőt előtte való este moziba ment,

hogy ilyenformán is elterelje figyelmüket az operációról. Az előadáson véletlenül Roth professzor is jelen volt, aki okkal hihette, hogy Hédyke félelmében prolongálta a műtétet. A példás bátorságot másnap azzal honorálta, hogy a lehető legkisebb operációval távolította el a beteg vakbelet.

— *Más.* Arad egyik legszolidabb férfidivat üzletében, Fodor és Halásznál, május elsején cégváltás történik. Fodor, az üzlet jelenlegi tulajdonosa, átadja az üzletét Fischer Simonnak, akinek fehérnemű üzeme jelenleg likvidálás alatt áll.

— *Más.* Aradi fászkörökben előnyösen ismert Sauer Ernő átvette a Fonciera-Agricola biztosítóintézet brassói vezérképviselőtét.

— *Más.* Néhány nappal ezelőtt letartóztatta az aradi ügyészség Engel Mór ügynököt kauciósíkkasztásért. Ezt megelőzőleg az aradi Kereskedelmi és Iparkamara körlevelet intézett az érdekeltekhez, melyben felhívta figyelmüket, hogy Engel Mór jogtalanul akvirál névében, soha meg nem jelenő almanachja részére megrendelőket. Ugyanakkor kérte a névével visszaéelő akvizitőr rendőrökre való juttatását. Engel Mórék évek óta mintegy hatszázezer leit inkasszáltak ezen a címen anélkül, hogy még csak gondolatban is foglalkoztak volna az Almanach megjelenítésével.

— *Más.* Az aradi zsidóság cionista frakciója az Öregek Otthonában tartotta a Szabadkőmives Páholy alakuló közgyűlését, amelyen a számos előkelő idegenen kívül Niemerower bukaresti gránitárcai is megjelentek. Elnökké Adler Tibort, alelnökké Szenes Henrik nagykereskedőt, Lakatos Aladár bankigazgatót és Kupfer Miksa dr. orvost választotta a közgyűlés. A páholy helyiségét néhai Deutsch Andor lakásában helyezték el, amit erre a célra bérelt az új vezetőség az Aradmegyei Takarékpénztártól, a Hermann palotában. Bizonyos, hogy ez az altruista egyesület a legjobb időkben alakult, mert soha áldásosabb tevékenységet nem lehetett kifejteni, mint napjainkban.

— *Más.* A magyar belügyminiszteriumban rendelet készül, amelyet megküldenek az ország területén minden közhatalósághoz azzal az utasítással, hogy hatósági bizonyítványokban kik szerepelhetnek ujságírókként. Nagyon elszaporodtak odaát is az álhirlapírók, akik ujságírói hivatkozással jogosulatlanul előnyöket szereznek a maguk számára. A hivatalos okmányokért jelentkezőnek ujságírói foglalkozását minden kétséget kizáró módon kell igazolnia. — Ilyen rendelet Romániában is elkelne, ahol különösen mérlegek idején ugy elszaporodnak az álhirlapírók, mint eső után a gomba.

— *Más.* Részvétellel értesülünk, hogy Horváth Jenő, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésze és rendezője, aki néhány hónappal ezelőtt hosszabb ideig a cluji Magyar Színházban vendégszerepelt, nagybeteg. Állapota az utóbbi napokban oly súlyosra fordult, hogy sörgösen be kellett szállítani a Siesta szanatóriumba. Horváth Jenő állapota komoly

aggodalomra ad okot, bár az orvosok mindent elkövetnek, hogy a kiváló művész meggyógyuljon.

— *Más.* Feleký Géza budapesti szerkesztő ellen különféle cikkei miatt esztendőkkal ezelőtt több sajtóper indult. Ezekben a sajtóperekben héthónapi és husznapi fogházat szabott ki a bíróság összbüntetésül. Feleký Géza az utóbbi időben betegeskedett és ezért haladékot kapott a büntetés kitöltésére. Budapesti munkatársunk jelenti, hogy az ügyészség rendeletére az elmúlt héten detektív jelent meg Feleký Gézánál és előállította az ügyészség fogházába, ahol megkezdte büntetésének kitöltését. Az újságíró testületek mozgalmat indítanak annak érdekében, hogy Feleký Géza kegyelemben részesüljön.

— *Más.* A temesvári Herz szalámi gyár vesztéssel zárta évi mérlegét, ennek következtében leszállította alaptőkét. Mein Herz, was willst du noch weniger?...

— *Más.* Reinhardt Gyula nagyiparos, az Ipartestület nagyérdemü elnöke, országos hírű butorüzletét a volt Központi Takarékpénztár székházából a volt Milleniumi étterem helyiségeibe helyezi át. Szántay Lajos műépítész, a Központi Takarékpénztár-épület jelenlegi tulajdonosa lakásokat épített a Reinhardt féle butorüzlet helyére.

— *Más.* Az aradi cukorgyár vezetői állítólag elhatározták, hogy köztisztviselők részére néhány leiel olcsóbban adják a cukrot. Egy gombostű, mellyel az olvasó beleszurhat a karjába, hogy meggyőződjék arról, vajjon álom-e ez, vagy valóság, az Erdélyi Élet kiadónivatalában rendelkezésre áll.

Hölgyeim és uraim . . . heti hireink közlését befejeztük.

Speaker.

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradli, függöny-etamin és ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá- **legolcsóbban**
szon, zefír, selyem, szövet- és bélésáru

„MERCANTIL”

szőnyeg- és divatáruházban Arad, Bul. Reg Maria 18.

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók !

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATARUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye !

Milyennek látja sztárját a filmrendező

Irta: Wiethake-Müller Gertrud

— „Clara Bow, akit a nagyközönség, mint azt a bizonyos virgonc leányt“ és „a flapperok királynőjét“ ismer, a valóságban a legmagánosabb és egyuttal a legmélabusabb

CLARA BOW

emberszülött, aki a mozivászon fényét valaha is megpillantotta“, — állítja Tuttle Frank, a legtöbb Clara Bow-film szakértője és rendezője.

Tuttle akkor ismerte meg Clara Bow-t, amikor a mostani sztár, mint egy szépségverseny nyertesse, első, elég kicsiny filmszerepét kapta. Akkoriban Tuttle szintén karrierje kezdetén állt és mint játékvezető egy a film-művészet magasabb hivatásától áthatott diákcsoport élén állott. Ezek a diákok a jóhangzású „Screen Guild“ név alatt tömörültek és a film segítségével magasabb esztétikai eszméiket akarták megvalósítani. A társaságnak egyik legjobb, majdnem teljes sikert aratott filmje volt a „Grit“, éppen az a mozijáték, amelyben Clara Bow első filmszerepét játszotta.

— „Clara Bow akkoriban úgy korra, mint filmtapasztalatra nézve valóságos gyermek volt a szószoros értelmében, — meséli Tuttle könnyű mosollyal ajkán. Ezért sokszor még ma is nehezemre esik belátni, hogy a kis Clara már nem gyerek.“

— „Már a „Grit“ rendezése közben az volt a benyomásom, hogy Bow kisasszony nagy fiatalsága dacára megismerte már a sors csapásait, sőt nehéz idők terheit viselheti ifju vállain. De arra tanít a történelem is, hogy nem az élet kellemes óráiból, hanem a keserű tapasztalatok viszontagságos perceiből születnek az igazi művészek... Gondoljunk csak Charlie Chaplinre, aki szenzációs dicsőségét nem anyyira filmalakjai komikus vonásainak, mint inkább teljesen meggyőző belső tüzüknél köszönheti. Chaplin, épp úgy, mint Clara Bow, az én véleményem szerint tragikus alakok!“

— „Clara Bow művészetének áldozata“ — folytatja érdekes szavait Tuttle. „A közönség csak úgy ismeri Claráját,

mint életvidám, szórakozni vágyó fiatal jószágot, kinek szive szeretet után sóvárog, A közönség nem is akarja őt más alakban látni. Nem akarja a felnőtt Bow Clarat megismerni. Éppugy vannak vele, mint én, avval a külömbséggel, hogy én egész bizonyosan tudom azt, hogy Clara Bow sok más filmtípust is ugyanilyen nagy sikerrel tudna megsemélyesíteni.“

— „Clara Bow-val való együttműködésem ideje alatt számtalanszor tapasztaltam, hogy akármilyen magasfeszültségű drámai jelenetet próba nélkül eljátszik. Nem sok kell hozzá, hogy Clara sirni kezdjen és filmalakjai sorsát annyira a szivére veszi, hogy a drámai jelenetekben nem tud színészkedni. Ezekben a jelenetekben igazán él. Ilyen felvételek után a művész nő legtöbbször kimerült és mozis szerepe elégi kus hangulatát az életbe is átviszi. Mint rendezőnek arra kell törekednem, hogy színészeimet lehetőleg kiméljem, ezért a Clara Bow-filmeknél szabállyá tettem, hogy csak a legnehezebb jeleneteket próbálom és a kevés tragikus mozzanatot, amely darabjaiban előfordul, lehetőleg egy- és ugyanazon napon forgatom le.“

— „Clara Bow azon tehetsége, hogy minden előkészület, vagy külső befolyás nélkül szerepeit élethűen játszani képes, az én szememben igazi, nagy film-művésznővé avatja,“ — mondja Tuttle. „Munkakedve kimeríthetetlen és még az alapjában véve unalmas propagandafilmekek kevésbé változatos pózait is örömmel csinálja. Oly gyorsan tudja magát koncentrálni, mint az operatőr a lencséjét beállítani. Emellett az a legcsodálatosabb, hogy egyetlen márványatamikor felvett pózát sem ismétli meg.“

— „Természetesen minden embernek meg vannak a maga sajátosságai ezek alól Clara Bow sem kivétel“ — beszéli tovább Tuttle. „Az éjszaka varázsa óriási befolyással van rá, sokkal jobban megragadja, mint bárki mást, akit életemben ismertem. Clara Bow a nappalt rideg, barátságtalan időszaknak tartja, a reggelt pedig direkt borzalomnak tekinti. Legszebb teljesítményeit késő délután, vagy az esti órákban nyújtja, miért is munkarendemet úgy igyekszem összeállítani, hogy a reggeli órákban csak csoportfelvételeket készítek. Így nem veszitek időt és a legszebb eredményeket érem el.“

— „Ha Clara Bow dolgozik, úgy testtel, lélekkel rajta van és semmi sem zavarhatja gondolatmenetét. A párbeszéd betanulása nem nehézség számára. Ha az ábrázolandó filmalakkal már megbarátkozott, akkor a párbeszéd is egybeforrt vele és a kézirat egész oldalait egyszeri, gyors átolvasással megtanulja. Ezután kezdődik csak az igazi munka. Minden jelenetet átgondol, elméletben minden legkisebb mozzanatot kidolgoz és szerepe jellemvonásainak minden árnyalatát emlékezetébe vési. Mikor a haját rendbehozzák, arcfestés közben de még a ruha-próba alatt is a mozzanatok, világitási hatásokat és hangulatárnyalatokat képzei maga elé, miközben a párbeszédet titkárnőjének, vagy komornájának felmondja.“

— „Clara Bow-t ritkán láttam kacagni. A műteremben csak akkor nevet, ha a film megkivánja. Egyébként szótlanul, sokszor komoran ül a díszletek között s az előkészületeket nézi. Ha Clara mosolyog, ajkaival teszi ezt, de ha akarja, szemeivel kacagni képes.“

— „A mi Claránk a fellobbanó érzelmek gyermeke. Vágyai, ha közelebről megismerjük, két olyan cél felé ragadják, amelyek alapjukban különböznek egymástól. Clarát ideoda rángatja vágyódása. Néha terveiről beszél nekem. Sokszor abba szeretné hagyni a filmszereplést és egészen visszavonulva akarna élni. Azután visszanyeri akaraterejét, művészáradékát diadalmaskodik és az egész világot meg akarja győzni arról, hogy igazán nagy drámai színésznő. Clara Bow egész lényével vágyódik egy más, komolyabb szerepkörre. Pola Negri az ideálja.“

— „A filmsztár dicsősége olyan valami, amit Clara Bow sohasem keresett, sohasem kívánt. Clara szavai szerint: *„A sztár egyedül felelős filmje sikeréért vagy bukásáért. Minden csodaszép, amíg a film jó. Jaj azonban, ha filmje nem tetszik a közönségnek. Mindenki a főszereplőt teszi felelőssé érte. Pályám legboldogabb évei azok voltak, amikor már nagyobb szerepeket játszottam, de még nem voltam sztár.“*

A Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. az 1930. évben újabb jelentős fejlődést ért el.

A Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. új igazgatósága legutóbb megtartott ülésén jóváhagyta az 1930 üzleti év zárszámadásait. A mérleg elővitellel együtt 26,867.049 lei tiszta nyereséggel zárul a múlt évi 27,419. 299 lejjel szemben, tehát az 1930 év kedvezőtlen gazdasági viszonyai dacára, csupán 500.000 lejjel maradt mögötte az előző év eredményénél.

Az igazgatóság tehát az április hó, 29-ére egybehívott közgyűlés elé azt az indítványt terjeszti, hogy a tiszta nyereségből az 1930 üzleti évre is, ugymint az előző évben 70 lei bruttó vagyis részvényenként 28% osztalékot fizessen.

Az intézet mérlegéből, amely ezidén is, a múlt évhez hasonló, áttekinthető összeállításban jelenik meg, kitűnik hogy a bank, amely működését egész Ujromániára kiterjeszti a lefolyt üzletévben ismét jelelentes fejlődést ér el. A bank 1930 decemberében racionalizálási okokból beolvasztotta a Közgazdasági Bankot, amely addig is érdekkörében tartozott és mostani mérlegében az egyesített üzletet mutatja be. A bank kezelésére bizott idegen tőkék összege 697 millió lejre emelkedett.

A bank igazgatósága a lefolyt évben követett üzletpolitikájában arra törekedett, hogy a vele szemben támasztott jogosult hiteligenyeket teljesen kielégítse, továbbá ügyelt arra, nehogy hitelt érdemlő elemeknek nehézséget okozzon hitelvonások által.

A bank igazgatóságának az véleménye, hogy amilyen

fontos, hogy az életképtelen alakulatok a piacról eltűnjenek. Éppen olyan szükséges, hogy ipar és a kereskedelem szolid és megbízható része megfelelő támogatásra találjon. A bank azonban amellet a legnagyobb mértékben érvényesítette a feltétlen likvidálás elvét és rámutatott arra, hogy készpénz-készletei és szabad váltótárcáját betéteinek circa 86 százalékat fedezik, megjegyezvén, hogy a betétek jelentős hányada természetesen felmondási határidőhöz kötött.

A bank, úgy mint eddig, a legteljesebb mértékben élvezi nagyrésztvényeseinek, nevezetesen: az Angol-Magyar Banknak Budapest, a Banca Moldova Bukarest és a Schoeller & Co. Zürich—wieni bankház támogatását.

Helyes-e az, hogy a munkanélküliség leküzdése körüli ügyekben komoly és gyors intézkedések helyett mindig csak ankéteket hívnak össze?

A híres és tudós rabbinál jelentkezett egy fiatalember, rabi-oklevelet akart kapni. A nagy rabi megvizsgáztatta és kitünt, hogy a fiatalember igen járatos az összes héber tudományban. No de a gyakorlati tudását is meg kellett vizsgálni és ezt a kérdést tette fel neki:

— Ha valaki megszurja az ujját szombaton és folyik a vére, mit mond erre a törvény?

— Egy pillanat, — szolt az ifju — azonnal utána nézek a szent könyvekben.

— Nem, — szolt a tudós rabi — ön nem kaphatja meg az oklevelet, mert amig ön utánanéz a könyvekben, az a szegény ember meghalhat.

.....

— Mi az, hogy már a legkétségbeejtőbb hírek is hidegen hagynak bennünket?

Kohn kényelmesen reggelizik a kávéházban, midőn rémült arccal beront a segédje:

— Kohn ur, leégett az üzlet, az Istenért ... siessen!...

— Mit siessek, — szol vissza Kohn — előbb megiszom a kávémat. Mert ha mindenem odaégett, akkor én nebuch egy szegény ember vagyok. Egy szegény ember pedig nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy kifizessen egy olyan kávé, amit meg sem ivott.

.....

— Minden valószínűség szerint feloszlatják a kormányzóságokat. Mit fognak szólni ehhez az érdekeltek?

Egy társaságban két hölgy a mostanság egyre gyakoribb vakbéloperációk felett vitatkozik és a vita egyre hevesebb lesz köztük. Végül az egyik hölgy odamegy a színtén jelenlevő híres sebésztanárhoz és azt mondja neki:

— Kedves professzor ur, ön ebben a kérdésben igazán a legkompatensebb. Mondja meg nekem, élhetek-e én vakbél nélkül?

— Maga igen, — feleli a tanár — de én nem.

.....

— Hogy lehet az, hogy egyes városi üzemek Luțai polgármester támogatása dacára sem életképesek ?

A tanító azt magyarázza az iskolában, hogy a gyengéket támogatni kell, mert akit nem támogatnak, az elbukik.

Móricka felteszi a két ujját, mire a tanító megkérdi tőle, hogy mit akar ?

— Csak azt akartam mondani, tanító ur, kérem, hogy az én növérémnél ép megfordítva történt.

— Megfordítva? Hogy-hogy ?

— Addig támogatták, míg el nem bukott.

.....

Használ-e valamit a kisbankoknak az új kamattörvény ?

Egy kommunista vezér betér Moszkvába egy zsidó templomba és ott találja a rabit, amint az buzgón imádkozik.

— Miért imádkozol? — kérli bösen.

— Tiérettetek.

— Ostoba ember. Most értünk imádkozol, pár évvel ezelőtt biztosan a cárért imádkoztál.

— Ugy van.

— Szóval láthatod, hogy a cárért való imádkozás nem használt semmit.

— Wer sagt das? Hát nem ölték meg ?

.....

— Miért tulajdonitunk nagyobb jelentőséget a Bratianu Gheorghe frakciónak, mint a régi liberális pártnak ?

Kohnné este a kávéházból hazafelé tart és utközben óriási záporosó kerekedik. Miután esernyő nincs nála, a szoknyáját hirtelen felkapja hátulról a fejére borítja.

Egy ismerőse megy utána, aki rémülten konstatálja, hogy Kohnné hátulról csupasz maradt.

— Kohnné, — szólítja meg — hajtsa vissza a fejéről a szoknyáját, az Istenért hiszen hátulról egészen csupasz.

— Nem baj, — mondja Kohnné — az már ötvenhat éves. de a kalapomat tegnap vettem.

— Tulajdonképpen mi a kilógása Manoilescunak Teianu államtitkár ellen?

Kohn elmegy a rabihoz és bejelenti, hogy el akar válni a feleségétől.

— De hát miért? — kérdi a rabi.

— Mert nem jó helyen fekszik.

— Mi az, hogy nem jó helyen fekszik?

— Csak annyit mondhatok, hogy nem jól helyen fekszik.

A rabi elhivatja Kohn fele-

ségét és így szól hozzá:

— Az urad el akar válni tőled.

Igen.

— És miért?

— Azt mondja, hogy nem jó helyen fekszem.

— Hát mit mond, hol kellene feküdnöd?

— A föld alatt.

.....

— Hogy van az, hogy egyes pártpolitikusok néha hátbatámadják Maniut, aki azért nem haragszik meg?

A nagytekintélyű rabi pénteken estefelé a templomba igyekszik. Kohn mögötte megy és abban a hitben, hogy egyik barátja megy előtte, jön hátba vágja. A rabi megfordul, mire Kohn ijedten rebegi:

— Bocsáss meg, oh rabi, nem tudtam, hogy te vagy.

— Nem baj, — szolt a rabi szeliden — hátulról nem vagyok rabi.

.....

— Miért vannak úgy lelháborodva a nemzeti-pártban Manoilescu kilépése miatt, amikor nem is olyan fontos, hogy bent legyen?

A rabi néhány napra elutazott és bócherje, kihasználva az alkalmat, éjnek idején bekopogtat a rabiné hálószobájába.

— Micsoda szemtelenség ez? — kiált ki dühösen az asszony — éjszaka bekopogtatni egy magányos nőhöz.

— Kérem, — feleli indignálódva a bócher — ha nem tetszik, elmehetek.

— Elmenésről szó sincs, — mondja az asszony — aber e Chüzpe is es doch.

— **Az ország minden részében keresünk feltétlen megbízható fiókszerkesztőség és kiadóhivatal vezetőket. Ajánlatok lapunk címére: Arad, Szent László ucca 2. küldendők.**

SZŐKE, VAGY BARNÁ

Eddig azt hittem, nők tekintetében izlés dolga, hogy szőke-e vagy barna de a jó dohány-

nak okvetlenül szőkének, sőt világoszőkének kell lennie. Anita Loos-sal vallottam. Gentlemen prefer

blonda. Már ami a dohányt illeti. Mert nőben a barnát sem vettem meg.

Amikor értesültem, hogy megérkezett a trafikba az első nikotinmentesített cigaretta szállítmány, boldogan siettem egy hétre való dohányszükségletemet fedezni, hiszen régi álom valósult meg, a cigaretta amely nem árt többé megrendült egészségemnek.

De milyen nagy volt a csalódásom! Szőke cigarettám amikortinmentesítési eljárás során barnává változott. Sötétbarnává. Ez a felfedezés egészen elrontotta az örömeimet. Még aznap találkoztam egy nagy dohányszakértő hírében álló tanítómmal, akinek elpanaszoltam bánatomat.

Egyszerűen kinevetett és azt mondta, nem értek a dohányhoz, aminthogy a legtöbb laikus nem ért hozzá. Merő tévedés — mondotta — hogy a világos szín a jó dohány ismertetőjele. Ellenkezőleg. Az igazán finom egyiptomi és macedoniai dohányok rendszerint barna, sőt rozsdabarna színűek. A legfinomabb Havanna-szivarak sötétbarnák.

Meg is mutatott néhány fi-

nom egyiptomi cigarettát, melyek valóban egész barnák voltak, majdnem olyan barnák, mint az én Fumosan-om. Dohányszakértő barátom tudományos alaposággal megmagyarázta ezután, hogy a dohány színe tulajdonképpen az éghajlati viszonyok eredménye és minél intenzívebb napsütés éri a dohány levelét, annál barnább.

— Ne busulj tehát — fejezte be fejtegetését — ha barna a cigarettád, mert ezzel legfeljebb előkelőbb lett.

— De más baj is van — panaszkodtam tovább. Nem izlik ugy a nikotinmentesített cigaretta, mint a régi.

Barátom fölényesen mosolygott.

— Mondd — kérdezte — izlett neked, amikor gyermekkorodban az első cigarettát szívtad?

— Dehogy izlett. Hánytam tőle.

— Hát amikor áttértél egyik cigaretta fajtaról a másikra? Izlett?

— Mindig meg kellett előbb szoknom.

Ná látod, a Fumosant is meg kell szokni. Majd két nap múlva mondjál ítéletet.

Nem kellett két nap. A huszadik cigaretta után már rájöttem a Fumosan izére. Két hete csak nikotinmentesített cigarettát szívo.

Ma megkínált valaki egy rendes, nikotinos cigarettával.

Rágyujtottam, kóstoltam, szagoltam.

Resteltem bevallani. Nem izlett. Titokban eldobtam.

Csak Ön az oka,

ha az „Erdélyi Élet“ szenzációs számaiból éppen az Ön hirdetése marad ki!

NYILTTÉR

E rovat alatt közöltekért nem vállalunk felelősséget.

Hirdetmény

Alulírott ezennel közhírré teszi, hogy vb. Egyesült Bank r.-t. csődtömegéhez tartozó Csermő községben levő 172 ö. i. számú ház és 800 négyszögöl területű belsősége 1931. évi május 6-án d. u. 3 órakor Csermő községében tartandó nyilvános árverésen el fog adatni. Kikiáltási ár 250.000 Lei.

Dr. Iancu Cornel

csődtömeggondnok.

Hirdetmény

Alulírott ezennel közhírré teszi, hogy vb. Egyesült Bank r. t. csődtömegéhez tartozó Buteni községben levő 190 b. ö. i. számú ház és 269 négyszögöl területű belsőség 1931. évi május hó 30-án d. e. 11 órakor Buteni községében tartandó nyilvános árverésen el fog adatni. Kikiáltási ár 225.000 Lei.

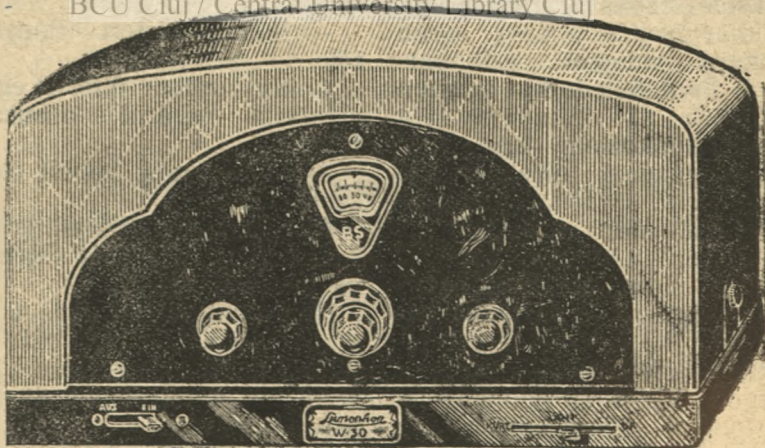
Dr. Iancu Cornel

csődtömeggondnok.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Csővekkel Lei 9.000 reklám áron!

Magas-frekvenciájú árnyékoltrácsos csővel, Háromrácscos végerősítéssel, kétoldalu egyenirányítással. Antennatekerccsel, a szelektivitás emelésére.

Követelje rádiókereskedőjétől ezen szenzációs gép bemutatását. Vizsonteladókat kiszolgál HIRSCHMANN Károly Arad, Strada Gheorghe Lazar No. 17.

**Tavaszi női és leányka felöltő és
ruha újdonságok megérkeztek**

IULIU PLESZ GYULA

céghez Arad,

a színház hátsó bejáratával szemben. A CONSUM hitelkönyvesskéjével vásárolható nálam **6 havi részletre.**

Mindennemű

fűszer- és csemegeárúk
legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

az **Aradi Iparosok Hitel-
szövetkezete**

**Áruhitel-
osztályánál**

melynek bevásárlási könyvecskéjével

készpénzárón

vásárolhat 65 legelőbb aradi cégnél

6 havi részletre

Jelenkezés naponta 9-12 és 3-6 óráig
az **ARADI IPAROSOK HITELSZÖVET-
KEZETE ÁRUHITELSZÖVETKEZETÉNél**
Weitzer- és Batthányi-u. sarkán.

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8.

Telefon 532. Telefon 532.

Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

Legszebben fényez, mos, vasal

Buttinger Teréz

ARAD, volt Batthányi-u. 35. Str. Con-
sistorului. -o-o- Bent az udvarban.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöletnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

Ha olcsón és **praktikusan**
akar vásárolni, úgy keresse fel

Salgóné

bizományi üzletét

ARAD Str. Horia (Széchenyi-u.)
Neuman-palota, hol: közszük-
ségleti, háztartási, alkalmi, aján-
dék tárgyak, antiquitások dus vá-
lasztékban állandóan kaphatók.

Tekintse meg a kirakatot!

BUZA-ÁRAK! UJ ÁRAK!

MUZSAYNÁL

színházzal szemben

Öltöny Tavaszi felöltő

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab
saját készítmény! Mielőbb bár-
hol vásárol, keressen fel. Mercur
iparos bevásárlási könyvre
6 havi hitel.

„Dácia” kávéház és étterem

Arad előkelő közönségének találkozó helye!

Bélyegzőket olcsón, jól és azonnal készít **Stampa**
 bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek
Vojtek Gyógyszertár

Mindenki
 bevallja...
 Senkisémet
 tagadja...
 hogy a

TRIOIRON

rádiócsövek-
nek és hangszó-
róknak nincsen
párja!

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít
K N A P P gőz- és villanyerőre berendezett vállalata
 volt Weitzer-uca 11. volt Magyar-uca 10.

Hirdessen az
 Erdélyi Életben!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**ARADI
 KÖZLÖNY**

Erdély leg-
 régibb, legolvasottabb és
 legelterjedtebb napilapja!

Hirdessen az
 Erdélyi Életben!

**MINDEN HÁZNÁL
 LEGYEN**

HA NINCS - AKKOR VEGYEN!

Modernül berendezett intézetemben őszi és téli ruhák bőrkabátok festését és vegytisztítását a leggyorsabban és legszebben végzem
Hoszpodár Arad, Str. V. Stroiescu No. 13.

Mielőtt lakását festetti
 vagy házában költözik, valányezetését fektesse a falba **Návrádinál** Bul. Regele Ferd. No. 13.